Graf István Széchenyi: **HITEL** auf Deutsch

Vertrauen und **KREDIT** – die Fundamente des Glücks

Das Buch mit dem Titel „Hitel“ sorgte im Januar 1830 für großes Aufsehen im ungarischen öffentlichen Leben und machte damit den Autor dieses umwälzenden Werks, den Grafen István Széchenyi, einem breiten Publikum bekannt. In „Hitel“ formuliert Széchenyi für die Ungarn auf Ungarisch die theoretischen Grundlagen seiner Gesellschaftskritik, analysiert die Ursachen gesellschaftlicher Probleme und unterbreitet Vorschläge, „was zu tun ist und womit man beginnen muss“. Inhaltlich wurde „Hitel“ zum programmatischen Werk der Reformära. Der landläufigen Meinung entgegen ist „Hitel“ nicht nur ein wirtschaftswissenschaftliches Werk. Ganz im Gegenteil! Im 21. Jahrhundert dienen die zu Zeiten von Széchenyi herrschenden wirtschaftlichen Verhältnisse eher nur noch als historisches und methodisches Beispiel.

Der Inhalt von „Hitel“ ist zweischichtig, so wie auch das ungarische Wort „hitel“ eine doppelte Bedeutung hat. Einerseits handelt es von der Kreditvergabe des Landes und vom Konflikt zwischen Kapitalbesitzern und Großgrundbesitzern als Hauptursachen der Probleme, andererseits vom Grundprinzip des „GLAUBENs“, nämlich „einander zu glauben und einander glauben zu können“. Széchenyi interpretiert diese beiden Kategorien in „Hitel“ als sich gegenseitig bedingend.

Bei der Herausgabe haben wir auf die deutsche Titelgebung geachtet, damit niemand das Wort „Kredit“ missversteht. Deshalb haben wir die deutsche Fassung um einen von Széchenyi verwendeten Arbeitstitel mit dem Untertitel „Die Fundamente des Glücks“ ergänzt und verweisen damit auf den Inhalt sowie auf die doppelte Bedeutung des ungarischen Wortes „hitel“. Széchenyi erörtert in mehreren einleitenden Kapiteln die Voraussetzungen für ein glückliches menschliches Dasein, da er darauf seine kritischen Bemerkungen baut. Zu Recht kritisiert Széchenyi seine Landbesitzerkollegen, da diese die von den Kapitalbesitzern aufgenommenen Kredite aufbrauchen und das Geld nicht in die Entwicklung ihrer privat Wirtschaften investieren.

Im Jahr 2014 wurde das geistige Erbe des Grafen István Széchenyi auf Vorschlag der Széchenyi-Stiftung zum „Hungaricum“ erklärt.

Der Originaltext von „Hitel“ ist ein schwerfälliges, vielsprachiges, archaisches, eigentümliches, spannendes und zeitgeschichtliches Dokument. Daher fällt es dem Leser schwer, den Inhalt des „Hitel“ zu verstehen, und aus diesem Grund geben viele Interessierte das Lesen schon nach kurzer Zeit auf. Aus diesem Grund hat sich ein Team entschlossen, das Hauptwerk von Széchenyi in die heutige ungarische Sprache zu übertragen, sodass es dem intellektuellen Niveau eines durchschnittlichen 18-Jährigen entspricht. Ein „Hungaricum“ soll verständlich sein!

Bei der Überarbeitung verfolgten wir drei Hauptziele. Zum einen sollte eine zügig lesbare und einfach verständliche, „barrierefreie“ Textfassung zur Verfügung stehen, die gleichzeitig die Gedanken von Széchenyi getreu wiedergibt. Zum anderen war unser Ziel, diese Aufgabe mit möglichst wenigen Änderungen zu erfüllen, damit das „Flair“ des Originalwerks so weit wie möglich erhalten bleibt. Auch aus der Überarbeitung soll erkennbar sein, dass der Leser keinen zeitgenössischen Autor liest. Drittens sollte die Überarbeitung auch dazu geeignet sein, dass das Werk „Hitel“ in andere Sprachen übersetzt werden kann.

Wir haben das Werk „Hitel“ von Széchenyi ins Englische und Deutsche übersetzen lassen und veröffentlicht.

„Hitel“ ist eine inspirierende Lektüre, ein Werk von literarischem Wert. Es ist eine empfehlenswerte Lektüre für alle, die eine intellektuelle Laufbahn anstreben. Die Weisheit von Széchenyi ist auch heute noch gefragt. Wenn wir in einem Satz zusammenfassen sollen, warum es wichtig ist, sich mit den Gedanken von Széchenyi auseinanderzusetzen, dann teilen wir unsere Erfahrung, dass wir mit dem Wissen über Széchenyi sowohl auf individueller als auch auf gesellschaftlicher Ebene bessere Entscheidungen treffen können. Selbst unsere kleinste Entscheidung kann eine wesentliche Rolle für unsere Zukunft spielen. Széchenyi schreibt in „Hitel“ wie folgt: *„...im Verlauf der Untersuchungen [...] wird der Forscher feststellen, dass der Kern, der das Wachstum eines so großen Baumes bewirkt hat, indem er Hindernisse aus dem Weg räumt und den Nebel vertreibt, meist darin besteht, dass die allererste Ursache für große Folgen in einer scheinbar unbedeutenden Sache liegt.“*

Um das Verständnis des Werks zu erleichtern, haben wir „Hitel“ mit Anmerkungen versehen.

Im Anhang der englischen und deutschen Ausgabe stellt Graf Kálmán Széchényi, Senior des Széchényi-Familienvereins, die Familie Széchényi vor.

Weitere Informationen erhalten Sie unter der E-Mail-Adresse **budaybumi@gmail.com**.

Miklós Buday, Vorsitzender
Széchenyi-Stiftung

Familienverband Széchényi

Nemzeti Együttműködési Alap

Miniszterelnökség

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Gróf Széchenyi István szellemi hagyatéka hungarikum

HUNGARIKUM

Gróf Széchenyi István: **HITEL** német nyelven

Vertrauen und **KREDIT** – die Fundamente des Glücks

A Hitel című könyv 1830 januárjában robbant be a magyar közéletbe és ezzel együtt széles körben vált ismertté a korszakalkotó mű szerzője gróf Széchenyi István. A Hitelben Széchenyi a magyaroknak, magyarul fogalmazza meg a társadalmi kritikájának elvi alapjait, elemzi a társadalmi problémák okait, és javaslatokat tesz, hogy „mit kell tenni és min kell kezdeni". Tartalma szerint a Hitel a reformkor programadó műve lett. A közhiedelemmel ellentétben a Hitel nem csupán közgazdasági mű. Sőt! A XXI-dik században a Széchenyi korában uralkodó gazdasági körülmények inkább csak történelmi, módszertani példaként szolgálnak.

A Hitel tartalma kettős, ahogyan a magyar „hitel" szó is kettős értelmű. Egyrészt szól az ország hitelezési gyakorlatáról, a tőkepénzes és a földbírtokos konfliktusáról, mint a problémák fő okairól, másrészt a HIT a „hinni és hihetni egymásnak" alapvetéséről. Széchenyi a Hitelben e két kategóriát egymást feltételezve értelmezi.

A kiadás kapcsán ügyeltünk a német címadásra, hogy senki ne értés félre a „kredit" szót. Ezért a Széchenyi által használt egyik munkacímmel „a boldogság alapjai" alcímmel egészítettük ki a német változatot, ezzel is utalva a tartalomra, a magyar „hitel" szó kettős értelmére. Széchenyi több bevezető fejezetben tárgyalja boldog emberi lét feltételeit, mert ezekkel alapozza meg kritikai észrevételeit. Széchenyi joggal támadja bírtokos társait, mert a tőkepénzesektől felvett hitelt felélik, és a pénzt nem a gazdaságuk fejlesztésére fordítják.

2014-ben a Széchenyi Alapítvány javaslata alapján **gróf Széchenyi István szellemi hagyatéka** hungarikummá vált.

Az eredeti Hitel nyelvezete nehézkes, soknyelvű, régies, sajátos, izgalmas, kortörténeti dokumentum. Ezért az olvasó számára nehézséget jelent a Hitel tartalmának megértése, és emiatt sok érdeklődő rövid idő alatt lemond az elolvasásról. Ezért egy team arra vállalkozott, hogy mai magyar nyelvre átírja Széchenyi fő művét úgy, hogy megfeleljen egy átlagos 18 éves ifjú szellemi színvonalának. Egy hungarikum legyen megérthető!

Az átírás során három fő célt követtünk. Egyrészt, hogy gördülékenyen olvasható és könnyen befogadható „akadálymentesített" szövegváltozat álljon rendelkezésére, s egyben hűen adja vissza Széchenyi gondolatait. Másrészt az is célunk volt, hogy minél kevesebb változtatással teljesítsük e feladatot, és az átírásból is érzékelhető legyen, hogy nem mai szerzőt olvasunk, és a lehetőségek szerint az eredeti műben lévő „ízek" is megmaradjanak. Harmadrészt az átírás legyen alkalmas arra is, hogy a Hitel idegen nyelvekre lefordíthatóvá váljon.

Angol és német nyelvre lefordíttattuk és kiadtuk Széchenyi Hitelét.

A Hitel lélekemelő olvasmány, irodalmi értéket képviselő mű. Minden értelmiségi pályára készülő számára ajánlott olvasmány. Széchenyi bölcsességére manapság is szükség van. Ha egy mondatban kell összefoglalni azt, hogy miért is fontos Széchenyi gondolatainak befogadása, akkor azt a tapasztalatunkat osztjuk meg, hogy a Széchenyi-ismeret birtokában jobb döntéseket tudunk hozni egyénileg és közösségi szinten egyaránt. A legkisebb döntésünknek is lényegi szerepe lehet a jövőnkben. Széchenyi így ír a Hitelben: *„…a vizsgálatok folyamatában […] az a mag, mely oly nagy fa növését okozta miden az akadályokat elhárítja, a ködöt eloszlatja, úgy fogja a vizsgáló tapasztalni: hogy többnyire a nagy következményeknek legeslegelső oka csekélységnek látszó dolog."*

A mű megértést szolgálja, hogy jegyzetekkel láttuk el a Hitelt.

Az angol és a német változat függelékében a Széchényi Családegyesület szeniorja gróf Széchényi Kálmán mutatja be a Széchényi-családot.

További információ **budaybumi@gmail.com** email címen.

Buday Miklós elnök
Széchenyi Alapítvány

Familienverband Széchényi

Nemzeti Együttműködési Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR Alapkezelő Zrt.